

UNIVERSITETET I OSLO

Når kan og bør Konkurransetilsynet avslutte en sak med avhjelpende tiltak etter konkurranseloven § 12 tredje ledd?

Konkurransetilsynets juskonferanse 2026

Kristoffer Grøndahl
Stipendiat
Institutt for privatrett, UiO

28. mai 2026

Innledning

- Forutsetter at Konkurransetilsynet har åpnet en sak der de mistenker at en adferd eller avtale er i strid med konkurranseloven §§ 10, 11 eller forskrift etter § 14, samt ev. EØS-avtalens artikkel 53 eller 54
- En slik sak har noen alternative utfall
  - 1. Saken utredes ferdig, og foretaket forpliktet til å bringe overtredelsen til opphør, jf. § 12 første ledd
    - Og/eller ev. overtredelsesgebyr jf. § 29
  - 2. Saken utredes ferdig, men foretaket forpliktet ikke til noe
    - Fordi foretaket ikke har overtrådt forbudet (henleggelse, omgjøring eller ugyldig ved overprøving) eller fordi Konkurransetilsynet ikke ønsker å fatte et vedtak i saken
  - 3. Saken utredes ikke ferdig, og foretaket forpliktet til noe som avhjelper Konkurransetilsynets mistanke i saken, jf. § 12 tredje ledd
    - Vil utforske det tredje alternativet nærmere
    - Forliksbasert håndheving
    - Eksempel:
      - KT-2022-1V foodora (18. januar 2022)
      - Praksis fra EU-kommisjonen viser bredde i plikter
    - Fordeler og ulemper med kompetansen
      - Prop. 75 L s. 27: Kompetansen vil «effektivisere håndhevingen», ved at de involverte vil «spare ressurser gjennom en betydelig forenkling og nedkorting av saksbehandlingen.»
      - Men risiko for feil pga tvang og/eller manglende utredning, uheldige virkninger for rettsikkerhet, kostnadskrevenende overvåkning og manglende allmennpreventive virkninger
    - Pragmatisk løsning på viktig praktisk utfordring som må anvendes «med forsiktighet» jf. NOU 2012: 7 s. 34 og Prop 75 L s. 28
      - Se også HR-2009-2021-S avsnitt 20-23
  - Opplegg

1.3 Konkurransetilsynets saksbehandling

- (8) Den 19. februar 2021 ble Foodora informert om at Konkurransetilsynet undersøkte selskapet for mulig overtredelse av konkurranseloven. Tilsynet har innhentet informasjon fra Foodora gjennom flere informasjonspålegg.⁸
- (9) Konkurransetilsynet har også innhentet informasjon fra andre aktører i markedet i anledning saken.⁹
- (10) Under saksbehandlingen har Konkurransetilsynet gjennomført flere møter med Foodora.¹⁰ I tillegg har det vært løpende kontakt mellom tilsynet og Foodora. Foodora har gjennom dialogen med tilsynet uttrykt et ønske om å løse saken gjennom avhjelpende tiltak.
- (11) Konkurransetilsynet mottok forslag til avhjelpende tiltak fra Foodora 15. november 2021. Disse har blitt revidert ved flere anledninger, og tilsynet mottok endelig forslag til avhjelpende tiltak 10. januar 2022.¹¹

1. foodora forplikter seg til ikke å benytte eksklusivitetsavtaler eller ekskluderende praksis overfor restauranter vedrørende bruk av foodoras bestillingsplattform, herunder press eller insentiver overfor restauranter til kun å benytte foodoras bestillingsplattform, for eksempel ved å øke en restaurants formidlingshonorar som følge av at restauranten samarbeider med andre bestillingsplattformer, eller ved å tilby lavere formidlingshonorar, fri levering, økt synlighet på foodoras bestillingsplattform eller andre fordeler mot at restauranten kun benytter foodoras bestillingsplattform.

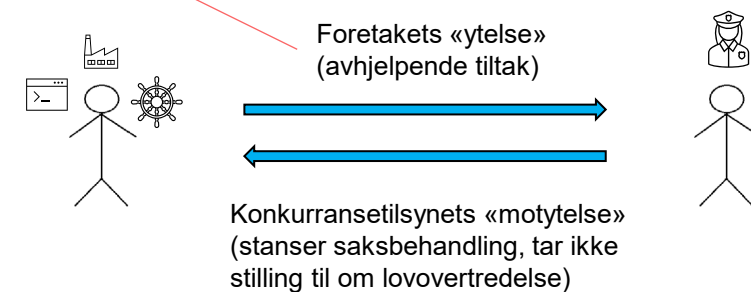
2. foodora skal sende informasjon til sine restaurantpartnere og informere om Konkurransetilsynets vedtak og disse tiltakene. foodora skal for øvrig kommunisere med restauranter på en slik måte at det klart fremgår at selskapet ikke krever eksklusivitet.

3. foodora skal ha skriftlige avtaler med restaurantpartnere.

4. foodora skal rapportere til en forvalter om gjennomføringen av disse tiltakene. foodora skal senest én måned etter at vedtak er truffet oversende til forvalter relevant dokumentasjon, herunder foodoras standardavtaler og gjeldende avtaler, inkludert eventuelle vedlegg og endringsavtaler. foodora skal deretter to ganger i året, innen henholdsvis 31. mai og 30. november, oversende til forvalter alle nye avtaler med vedlegg, samt eventuelle endringsavtaler til eksisterende avtaler.

5. Tiltakene gjelder i tre år fra vedtaksdato.

Kategori
1. Salg av virksomhet («strukturelle tiltak») (4)
2. Tilgangsforsikring (kontraheringsplikt) (20)
3. Endring av avtalers innhold (pris) (11)
4. Endring av avtalers innhold (annet enn pris) og/eller håndheving av disse (21)
5. Investering i egen virksomhet, andres virksomhet eller en prosedyre (8)

Når kan Konkurransetilsynet avslutte med avhj. tiltak?

Betingelser for et gyldig vedtak (i):

- Kilder, særlig om EU/EØS
  - Praksis er «relevant», men «[h]armoniseringsargumentet innebærer ikke at innholdet i den norske ordningen må være helt likt artikkel 9.» (Prop. 75 L s. 28 og 142)
    - → folkerettslig plikt etter ODA protokoll 4 del II kapittel II artikkel 5 nr. 1?
- 1. Konkurransetilsynet mistenker at saken «kan ende med» vedtak etter § 12 første ledd
  - Kan avslutte saken raskere, men ikke for raskt, jf. bla C-132/19 P Canal+
  - Hvor sterk må mistanken være?
    - EU-kommisjonen: may, could mv. Konkurransetilsynet: bekymringer
  - Momenter for vurderingen: Forbudet og presumsjoner, effektivitetsgevinster, tilgjengelige bevismidler osv
- (Krav til sakstypen?)
  - «kartellsaker» → relevant for skjønnsutøvelsen, ikke materiell skranke
  - «konkurrenceproblemet er let identifiserbart og let kan løses» (Prop. 75 L s. 29) → samme som vilkår 1
- 2. Foretaket har fremmet et tilbud om avhjelpende tiltak
  - Forutsetter at har tilstrekkelige opplysninger om det mulige konkurranseproblemet
  - Skal være frivillig
    - Konkurransetilsynet kan ikke supplere forslaget, men kan gi begrunnede avslag
    - Veier forventede kostander ved avhjelpende tiltak og fortsatt saksbehandling
  - Men «reell» frivillighet når begrunnede avslag og tilbud under trussel om inngrep og gebyr?
    - AG Kokott i C-202/06 Cementbouw avsnitt 70 og 71: ja, med mindre «exceptional circumstances»
    - Natsvlisvili and Togonidze v. Georgia (9043/05) 29. april 2014 avsnitt 89: rettferdig rettergang forutsetter at foretaket er velinformert før tilbudet og har adgang til rettslig overprøving
      - EMK artikkel 6(1) jf. menneskerettsloven § 2 / Grunnloven § 95 jf. HR-2015-206-A (Maria) avsnitt 57 og EU Charteret artikkel 47(2) jf. 53
    - Momenter: Hvor velbegrunnet mistanke, hvilke opplysninger deles, hvilke andre signaler sendes osv

§ 12. Pålegg om å bringe en ulovlig atferd til opphør mv.

Konkurransetilsynet kan pålegge foretak eller sammenslutninger av foretak som overtrer forbudene i § 10, § 11 eller i forskrift i medhold av § 14, å bringe overtredelsen til opphør. Pålegget kan omfatte ethvert tiltak som er nødvendig for å bringe overtredelsen til opphør. Strukturelle tiltak kan bare pålegges dersom det ikke finnes like effektive atferdsregulerende tiltak, eller dersom et atferdsregulerende tiltak vil være mer byrdefullt for foretaket.

Pålegg etter første ledd kan gis selv om Konkurransetilsynet vedtar overtredelsesgebyr mot foretaket etter § 29.

Dersom foretaket tilbyr avhjelpende tiltak i en sak som kan ende med et vedtak etter § 12 første ledd, kan Konkurransetilsynet avslutte saken ved et vedtak som gjør tiltakene bindende for foretaket. Vedtaket etter første punktum kan fattes før Konkurransetilsynet har gjort en fullstendig vurdering av om inngrepsvilkåret i første ledd er oppfylt. Konkurransetilsynet skal i vedtaket gi en vurdering av foretakets atferd. Videre skal det vurderes om og begrunnes hvorfor de tilbudte tiltakene er egnet til og nødvendige for å avhjelpe de konkurransemessige problemene som Konkurransetilsynet har funnet. Vedtaket skal fastslå at Konkurransetilsynet ikke vil gå videre med saken etter første ledd eller § 29 dersom tiltakene gjennomføres. Konkurransetilsynet kan etter forslag fra foretakene oppnevne en forvalter til å bistå ved gjennomføringen av vedtak etter første punktum. Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om forvalters stilling. Ved klage over vedtak etter dette ledd kan Konkurransetilsynet oppheve eller stadfeste Konkurransetilsynets vedtak.

Konkurransetilsynet kan etter anmodning eller av eget tiltak omgjøre et vedtak etter tredje ledd dersom

... seg,
«EFTA-statenes konkurransemyndigheter skal ha myndighet til å anvende EØS-avtalen artikkel 53 og 54 i enkeltsaker. For dette formål kan de av eget tiltak eller på grunnlag av en klage gjøre følgende vedtak:

...
- godta tilbud om forpliktende tilsagn...»

Når kan Konkurransetilsynet avslutte med avhj. tiltak?

Betingelser for et gyldig vedtak (ii):

- 3. Pliktene etter foretakets tilbud er egnet til og nødvendige for å avhjelpe mistanken
  - Egnet
    - Mål: avhjelpe det mulige konkurranseproblemet, ikke optimere markedets funksjon jf. bla. C-551/10 P Éditions Odile Jacob SAS avsnitt 67
      - F.eks. redusere byttekostnader, men ikke til null
    - Fremtidsrettet vurdering
    - Momenter: det mulige konkurranseproblemets art, gjennomførbarhet, overvåkning av etterlevelse
  - Nødvendig
    - Selvstendig vurdering, sml. C-441/07 P Alrosa
      - Prosessuell autonomi jf. E-1/04 Fokus Bank avsnitt 41 → EØS-konkurranseloven § 6
      - Men: Effektivitet- og ekvivalensprinsippet → hindrer ikke ulike krav
    - Foretakets interesser
    - Tredjeparts interesser jf. C-132/19 P Canal+
  - Forholdsmessighet i snever forstand?
  - Forhold til andre regler, som konkurranseloven §§ 10 og 11, sektorregulering og EMK art 8
- 4. Tilbudet er tilstrekkelig utredet og relevante opplysninger er forelagt foretaket
  - Forvaltningsloven 2025 §§ 43, 44 og 74
- 5. Det ligger innenfor ramme til «kan»-skjønnnet å gjøre forslaget bindende
  - Forvaltningsloven 2025 § 41: «ikke vektlegge utenforliggende hensyn, utøve usaklig forskjellsbehandling eller treffe grovt urimelige avgjørelser.»
- 6. Vedtaket er fattet av «Konkurransetilsynet»

§ 12. Pålegg om å bringe en ulovlig atferd til opphør mv.

Konkurransetilsynet kan pålegge foretak eller sammenslutninger av foretak som overtrer forbudene i § 10, § 11 eller i forskrift i medhold av § 14, å bringe overtredelsen til opphør. Pålegget kan omfatte ethvert tiltak som er nødvendig for å bringe overtredelsen til opphør. Strukturelle tiltak kan bare pålegges dersom det ikke finnes like effektive atferdsregulerende tiltak, eller dersom et atferdsregulerende tiltak vil være mer byrdefullt for foretaket.

Pålegg etter første ledd kan gis selv om Konkurransetilsynet vedtar overtredelsesgebyr mot foretaket etter § 29.

Dersom foretaket tilbyr avhjelpende tiltak i en sak som kan ende med et vedtak etter § 12 første ledd, kan Konkurransetilsynet avslutte saken ved et vedtak som gjør tiltakene bindende for foretaket. Vedtak etter første punktum kan fattes før Konkurransetilsynet har gjort en fullstendig vurdering av om inngrepsvilkåret i første ledd er oppfylt. Konkurransetilsynet skal i vedtaket gi en vurdering av foretakets atferd. Videre skal det vurderes om og begrunnes hvorfor de tilbudte tiltakene er egnet til og nødvendige for å avhjelpe de konkurransemessige problemene som Konkurransetilsynet har funnet. Vedtaket skal fastslå at Konkurransetilsynet ikke vil gå videre med saken etter første ledd eller § 29 dersom tiltakene gjennomføres. Konkurransetilsynet kan etter forslag fra foretakene oppnevne en forvalter til å bistå ved gjennomføringen av vedtak etter første punktum. Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om forvalters stilling. Ved klage over vedtak etter dette ledd kan Konkurransetilsynet oppheve eller stadfeste Konkurransetilsynets vedtak.

Konkurransetilsynet kan etter anmodning eller av eget tiltak omgjøre et vedtak etter tredje ledd dersom

- faktiske forhold som var vesentlige for vedtaket, endrer seg,
- foretakene handler i strid med vedtaket, eller
- vedtaket bygger på ufullstendige, uriktige, eller villedende opplysninger fra foretakene.

Når bør Konkurransetilsynet avslutte med avhj. tiltak?

To handlingsalternativ når mottar forslaget:

- Alt 1: Akseptere forslaget
  - Innebærer at foretaket endrer eller stanser adferd som gir grunn til mistanke
  - Overvåkning av foretakets etterlevelse og vedtakets effekter
  - Binder vedtakskompetansen i samme sak
  - Tar ikke stilling til om loven er overtrådt – betydning
    - ... ved tredjepersoners erstatningskrav: C-253/23 ASG 2 A44 og C-547/16 Gasorba A29
    - ... for vedtaket som rettskilde: ikke relevant for materiell regel, «fast og langvarig praksis» om § 12 tredje ledd
- Alt 2: Fortsette saksbehandling med et usikkert utfall
  - (i) rettskraftig vedtak som konstaterer overtredelse, gir pålegg om opphør og ev. overtredelsesgebyr,
  - eller (ii) resulterer i ingen plikter for foretaket (henleggelse, omgjøring eller ugyldig vedtak)

Hva bør styre / styrer Konkurransetilsynets valg?

- Lovpålagte oppgaver etter konkurranseloven, herunder drive tilsyn med konkurransen og håndheve §§10, 11, forskrifter etter 14 og EØS artikkel 53 og 54 jf. konkurranseloven § 7
  - Gjelder for begge handlingsalternativ
- Ønske om å sikre at den offentlige håndheving er «velfungerende», dvs. at saksbehandlingen og vedtaket
  - gir et riktig resultat i pågående og andre saker,
    - Hindres foretaket fra å fortsette med den potensielt ulovlige adferden?
    - Risiko for feil? (falsk positiv og negativ)
    - Behov for allmennprevensjon? → Gautier og Petit (2018)
    - Behov for rettsavklaring når materielle forbud må tolkes i lys av EU/EØS?
  - bidrar til prosessøkonomiske gunstige utfall
    - Kostander ved forhandling og overvåkning?
    - Hvordan påvirker pliktens utforming?
    - Hvor strengt skal plikten håndheves?
  - og ivaretar foretakets rettssikkerhet
- Forhold til risiko?

Konklusjon

- Beror på flere omstendigheter om forslaget til avhjelpende tiltak skal aksepteres (alt 1), herunder
  - Sannsynligheten for ulike utfall ved fortsatt saksbehandling (risiko for feil)
  - Behovet for allmennpreventive virkninger
  - Muligheten for tiltak som er treffende og enkle å overvåke
  - Konkurransetilsynets tilnærming til håndheving av de materielle forbudene og tiltakene
  - Sakens størrelse (NOU 2025: 11)?
- Bør uansett tilrettelegge for at foretaket ønsker å fremme et forslag, sånn at har mulighet til å vurdere
  - Foretaket vil sammenligne forventede kostander med avhjelpende tiltak og fortsatt saksbehandling
  - Påvirkes av
    - Konkurransetilsynets signaler om utfallet ved fortsatt saksbehandling (hvor god sak, varsel om gebyr osv)
    - Hvor klart definert konkurranseproblemet er
    - Tilgang til saksopplysninger
    - Konkurransetilsynets signal om hvorvidt avhjelpende tiltak kan være aktuelt

Takk for meg!

Alle innspill, reaksjoner og synspunkt mottas med stor takk

kristoffer.grondahl@jus.uio.no